

Hilversum
Mediastad

Actieplan ondermijning

2019-2022

Inleiding

Waar de politie, OM en gemeenten zich afgelopen decennia – met succes – hoofdzakelijk gericht hebben op het voorkomen en bestrijden van zichtbare high impact crimes zoals woninginbraken, overvallen en geweld, is de laatste jaren de roep om een intensieve inzet op de aanpak van ondermijnende criminaliteit steeds groter geworden.

Dergelijke criminaliteit vormt een bedreiging voor onze samenleving. Bij deze vorm van criminaliteit is er sprake van verwevenheid tussen de onderwereld en de bovenwereld: criminelen maken gebruik van legale structuren voor de uitvoering van hun activiteiten en zo faciliteert de overheid ongewild criminaliteit. Vormen van ondermijnende criminaliteit zijn: hennepsteelt, drugshandel, mensenhandel, witwassen en vastgoedfraude. Allemaal delicten die ernstige consequenties hebben voor onze samenleving. De maatschappelijke integriteit wordt aangetast, de veiligheid en het veiligheidsgevoel van burgers wordt beïnvloed en de lokale economie wordt verstoord.

Aanpak van dergelijke ondermijnende structuren vraagt van de gemeente en de burgemeester een regisserende rol. Vanaf 2016 is ondermijning dan ook binnen de gemeentelijke organisatie opgepakt en heeft het thema een extra impuls gekregen met in-company bewustwordingsbijeenkomsten, het inrichten van een meldpunt en het opstellen van een Ondermijningsbeeld door het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC). Uit dit ondermijningsbeeld is naar voren gekomen dat in Hilversum drie specifieke thema's dienen te worden aangepakt: *witwassen, drugs en criminele spilfiguren*.

In 2017 werd een Plan van Aanpak opgesteld (zaaknummer 396772, 18-04-2017) en werden in de kadernota en programmabegroting door het College van B&W aanvullende financiële middelen vrijgemaakt om nadrukkelijke inzet op deze thema's te kunnen realiseren. De evaluatie van deze aanpak wordt in dit voorliggend Actieplan verwoord. Het geeft inzicht in de eerdere resultaten, de huidige stand van zaken en de opdracht waarvoor we als gemeente Hilversum staan om ondermijning nadrukkelijk uit onze gemeente te verbannen.

In dit voorliggend plan van aanpak wordt allereerst stil gestaan bij de inzet die we als gemeente Hilversum – samen met diverse partners – hebben gedaan om bewustzijn over ondermijnende criminaliteit te creëren en welke concrete casuïstiek dit heeft opgeleverd. Daarna zal worden ingegaan op de regionale-, districtelijke- en lokale inbedding van de aanpak en worden lokale speerpunten en acties uiteen gezet.

Hoofdstuk 1 Aanleiding, doel en eerste resultaten

Aanleiding

Ondermijnende criminaliteit is een ingewikkeld vraagstuk waarbij de hele samenleving indirect betrokken is. Deze vorm van criminaliteit is al lang en diep vertakt in de samenleving en is een probleem dat niet eenvoudig en snel opgelost kan worden, onder meer omdat deze vorm niet altijd goed zichtbaar is.

Om een beeld te krijgen van de aard en omvang van de georganiseerde criminaliteit in Midden Nederland, is het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Midden Nederland (RIEC MN) enkele jaren geleden gevraagd voor alle gemeenten een ondermijningsbeeld op te stellen. Een ondermijningsbeeld is een momentopname van de 'stand van ondermijning' van de betreffende gemeente. Het beeld is tot stand gekomen op basis van kennis, ervaringen en inzichten van professionals die zicht hebben op ondermijnende criminaliteit. Het geeft inzicht in de verschillende verschijningsvormen voor zover professionals deze waarnemen en geeft antwoorden op vragen als: Wat speelt er op hoofdlijnen in een gemeente? Waar zitten blinde vlekken? Welke factoren spelen criminelen in de kaart?

In het Hilversumse Ondermijningsbeeld van RIEC Midden-Nederland (2017) vielen de thema's witwassen, handel in- en gebruik van drugs en criminele spilfiguren het meest op.

In de afgelopen periode is echter gebleken dat zich nieuwe, aanpalende thema's ontwikkelen zoals ondermijning in de vastgoed- en detailhandel branche. Dit geeft voldoende aanleiding om een stevige aanpak te formuleren.

Doel van de aanpak

In zijn algemeenheid is het doel van de aanpak van ondermijning: 'Het duurzaam terugdringen of voorkomen van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit door gezamenlijk barrières op te werpen en criminele samenwerkingsverbanden aan te pakken.'

De aanpak richt zich enerzijds op het inzetten van de juiste (onder meer bestuurlijke, strafrechtelijke en fiscale) instrumenten om ondermijning aan te pakken en anderzijds op het vergroten van de weerbaarheid van het bestuur, de interne organisatie(s) en de (partners in de) stad .

Samenhang regionaal Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland

Op zowel lokaal als regionaal niveau investeert de regio Midden- Nederland al jaren in een brede, integrale en programmatische aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit (GOC). De hoofdlijnen van dit programma zijn: het vergroten van het zicht en de bewustwording (ondermijningsbeelden), het slim integraal samenwerken en het smeden van maatschappelijke coalities.

Regionaal ligt de focus op het thema drugs met drie prioriteiten: de verstoring van de criminele samenwerkingsverbanden (CSV), het inzichtelijk maken en verstoren van de drugs gerelateerde financiële stromen en het verstevigen van de bestuurlijke weerbaarheid.

Om recht te doen aan het lokale maatwerk en om het lerend vermogen te optimaliseren heeft de regio ervoor gekozen om elk van de vijf in Midden-Nederland gevestigde districten te laten richten op één of meerdere thema's die samenhangen met het thema drugs en daarvoor een effectieve aanpak te ontwikkelen.

Midden-Nederland wil de georganiseerde ondermijnende criminaliteit effectiever tegenwicht bieden. Daarom ligt het zwaartepunt van de versnelling en versterking van de aanpak op de operationele versterking van de lokale kracht. De personele capaciteit in de districten wordt uitgebreid, met het accent op versterking van de uitvoeringscapaciteit. Het doel van deze districtelijke versterking is meer lokale casuïstiek succesvol en duurzaam aan te pakken. Daarnaast ontwikkelt elk district een effectieve, proactieve aanpak (proeftuin) op de eerder benoemde prioriteit en voert het deze uit. Voor ons district (Gooi- en Vechtstreek) is hiervoor een plan opgesteld.

Resultaten aanpak 2017

In 2017 werd - zoals eerder gememoreerd - het eerste Plan van Aanpak Ondernijning vormgegeven. In dat jaar werd een aanvang gemaakt met de awareness trainingen voor personeel, maar de concrete aanpak zoals in het Plan was opgenomen, is daadwerkelijk pas gestart in 2018. Gaandeweg bleek echter dat de ambities meer capaciteit vroegen dan in eerste aanleg werd ingeschat. Hierop werd met ingang van 1 januari 2019 extra capaciteit aan de formatie toegevoegd.

In het eerdere plan van aanpak (2017) werden de volgende doelstellingen opgenomen:

- Een integraal en gedeeld inzicht krijgen in de problemen en knelpunten op het gebied van georganiseerde criminaliteit.
- De samenwerking tussen de betrokken partijen (en afdelingen) in goede banen leiden.
- Prioriteiten aanbrengen binnen de aan te pakken gebieden, branches en personen.
- Met de samenwerkingspartners maatregelen formuleren en zorgen voor uitvoering.
- Een goede verdeling van de inzet van de betrokken partijen (bij de te nemen maatregelen) waarborgen.
- Zorg dragen voor een proces van tijdige en effectieve informatiedeling.

Om deze doelstellingen te kunnen bereiken, werden de volgende concrete acties voor 2017/2018 opgenomen:

Actie	resultaat
Introductie meldpunt en mailadres ondernijning@hilversum.nl	Er werden sinds de oprichting op 8 november 2017 twaalf intern ingekomen signalen geregistreerd; op basis daarvan werden vijf nadere onderzoeken ingesteld.
Deelnemen aan specifieke cases (die vallen onder regie van het RIEC.)	3 cases in RIEC verband. Daarnaast 6-8 lokale onderzoekdossiers en 25 potentiële dossiers in portefeuille
Integrale aanpak ondernijning in de Hilversumse horeca, inclusief BIBOB onderzoeken, intrekken vergunningen, sluiten van drugs gerelateerde panden	2017 – heden: 8 BIBOB toetsen; Niet verlengde vergunningen: 2 Buiten behandeling gestelde aanvragen: 4 Geweigerde aanvraag: 1 Ingetrokken vergunning: 3
Investeren in bewustwording over Ondernijning, bijeenkomsten voor awareness, campagne binnen gemeentelijke organisatie, inzet Intranet, korte lezingen, warm houden van het thema	In 2017 namen 120 medewerkers van Publiekszaken (verplicht) en een tiental andere collega's deel aan een dagdeeltraining, georganiseerd en gegeven door de adviseur OOV en de bestuurlijk juridisch medewerker van PUZA. Voor de start van de training zijn er ook nog 17 mensen geïnterviewd binnen de organisatie in het kader van ondernijning in Hilversum.
Doorstart lokaal Ondernijningsoverleg onder regie van OOV. Ophalen van signalen, verrijking van casuïstiek richting RIEC en aanpak van concrete casussen in Hilversum.	Vanuit de beschikbare financiële middelen is een lokaal gemeentelijk intern cluster gevormd (0,5 FTE jurist PUZA, 1,0 FTE BOA en 0,5 FTE Vergunningverlener bijzondere wetten/APV onder regie van een adviseur OOV
Project Risico-adressen continueren in samenwerking met politie, Belastingdienst, Regionaal Fraudebureau, sociale recherche e.a.	Vanaf maart 2018 hebben er 13 adrescontroles plaatsgevonden. Daarnaast is de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit geborgd in de organisatie

Doorstart ambtelijke kerngroep Ondernijning voor interne afstemming tussen OOV, horeca, handhaving en vergunningverlening	Er is een integraal horeca-overleg ingesteld dat periodiek bijeenkomt met daarin vertegenwoordigers van OOV, Handhaving & Toezicht, politie en horeca.
Meer verbinding tussen het bestaande convenant Integrale aanpak hennepcultuur en de aanpak van Ondernijning	Het hernieuwde hennepconvenant wordt medio 2019 regionaal vastgesteld.
Proeftuin met gebiedsgerichte actie opgestart op initiatief van de politie, samen met RIEC, Belastingdienst en gemeente	Meerdere ondernemingen binnen de Proeftuin zijn dicht als gevolg van bestuursrechtelijke ingrepen (vergunning ingetrokken of geweigerd etc.). Er lopen nog verschillende cases.
Goede communicatie over uitkomsten Ondernijningsbeeld richting sleutelfiguren en betrokken partijen: College, CT, alle ambtenaren die input hebben geleverd	In samenwerking met afdeling Communicatie zijn in samenspraak met andere betrokken partners (OM en politie) communicatiemiddelen ingezet. Onder meer d.m.v. een flyer die direct op straat wordt uitgedeeld als wordt opgetreden tegen ondernijning. Er zijn diverse berichten verschenen in de plaatselijke lokale kranten en de interne nieuwsbrief.
Verbinding leggen tussen Kansspelautoriteit, illegaal gokken en aanpak vanuit de gemeente (horeca, boa's, OOV).	Er zijn 4 integrale acties uitgevoerd op basis van vermoedens van illegaal gokken. In 3 gevallen bleek dit vermoeden juist. In 1 geval is onlangs ook het spel Fun for Four aangetroffen, dat verder in onderzoek is ondergebracht bij de Kansspelautoriteit. De medewerkers van het interne Cluster Ondernijning hebben een training bij de Kansspelautoriteit gevolgd.
Regulier afstemmingsoverleg met de gemeente Wijdmeren, aangezien we in hetzelfde basisteam zitten en ook het Driehoeksoverleg gezamenlijk voeren	Gemeente Wijdmeren neemt deel in RIEC verband.
Investeren in weerbaarheid van de gemeente. We moeten blijven investeren in de relatie tussen bestuur en het ambtelijk apparaat om interne samenwerking te versterken. Begrip voor elkaars positie is een belangrijk onderdeel.	Het College B&W heeft een presentatie ondernijning gekregen en er zijn een tweetal beeldvormende sessies geweest met de Raadscommissie. Daarnaast is er vanuit het Cluster Ondernijning maandelijks bilateraal overleg met de gemeentesecretaris.
Elk jaar een nieuw jaarplan opstellen en waar mogelijk op niveau van het basisteam het opstellen van een zogenaamde bestuurlijke criminaliteitsbeeldanalyse (BCBA).	in 2018 niet gerealiseerd. De opgedane ervaringen in Hilversum zijn echter wel als input meegenomen voor de regionale aanvraag versterkingsgelden ondernijning, resulterend in de rapportage 'Wie praat, die gaat' (RIEC MN)

Hoewel er met ingang van 1 januari 2019 extra capaciteit aan de aanpak werd toegekend, blijkt dat de huidige capaciteit nog steeds ontoereikend is om snelle en kwalitatief hoogwaardige opvolging aan de onderzoeken te geven (bijv. snelle sluitingsprocedure na een inval). Met bovenstaande resultaten in het achterhoofd zijn we toe aan de volgende fase in de aanpak van ondernijnde criminaliteit. In de nu volgende hoofdstukken worden de concrete acties verwoord, die bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van ondernijning in Hilversum.

Hoofdstuk 2 Focus van de aanpak 2019-2022

2.1 Vergroten bewustwording en weerbaarheid

Uit voorbeelden in andere steden blijkt dat gemeenten gebruikt worden criminele activiteiten te faciliteren.

Een weerbaar bestuur en een weerbare organisatie zijn dan ook noodzakelijk om ondermijning effectief aan te pakken. Bewustzijn is daarin een eerste stap maar het bieden van handelingsperspectief aan medewerkers en bewoners is noodzakelijk om ondermijning aan te pakken. In trainingen voor medewerkers schenken we daar aandacht aan, net als aan het bestuurlijk ambtelijk samenspel hierin.

Naast verbetering van het bewustzijn en handelingsperspectief werken we ook aan het verbeteren van onze informatiepositie door het opzetten van een duidelijke en laagdrempelige meldroute voor signalen van ondermijning, voor zowel interne als externe partners.

2.1.1 Veilige publieke taak/veilige werkomgeving

Criminelen zullen in voorkomende gevallen niet schromen om bestuurders of medewerkers onder druk te zetten om bijvoorbeeld bepaalde vergunningen of subsidies te verkrijgen. Deze hebben ze nodig om hun criminele activiteiten te kunnen uitvoeren. Een actieve bestuurlijke handhaving met een kritische houding ten aanzien van burgers en ondernemers in de gemeente kan er daarnaast toe leiden dat ambtenaren en bestuurders in bedreigende situaties terechtkomen. De veiligheid van de individuele ambtenaar of bestuurder moet daarom gewaarborgd zijn. Ambtenaren en bestuurders moeten weten hoe om te gaan met risico's en moeten voldoende 'rugdekking' krijgen in het geval er zich een bedreigende situatie zou voordoen. Het integriteitsbeleid, aansluiting bij het Moreel Beraad en een sluitend agressieprotocol zijn in deze rand voorwaardelijk om dit te signaleren en tegen te gaan.

2.1.2. Veilige en effectieve informatiedeling/-voorziening

Het gezamenlijk kunnen optreden tegen georganiseerde criminaliteit staat of valt bij het kunnen delen van informatie en het gebruiken van deze informatie. Daarbij behoren steeds de vragen gesteld te worden: Welke informatie hebben we? Hoe duiden we deze informatie? Welke informatie mogen we delen (doel)? Hoe delen we deze informatie? Hoe verwerken we de informatie?

Dit is landelijk (en voor alle partners) een zeer actueel thema dat uit twee elementen bestaat die nauw samenhangen: inzetten op informatie gestuurd werken en in acht nemen van de bestaande privacywet- en regelgeving.

De overtuiging is dat bij de partners, via internet en binnen de gemeente veel informatie beschikbaar is waarvan het delen, combineren en duiden een sterkere informatiepositie kan opleveren.

Dit informatie gestuurde werken is voor de gemeente relatief nieuw en vergt de komende jaren het opdoen van ervaring en inzichten en op onderdelen een andere manier van werken.

De komende jaren gaat de aandacht in ieder geval uit naar dieper gaande analyses, het gebruik van sociale media en het ontwikkelen van een methode om (straat)informatie van medewerkers vast te leggen en ontsluiten.

2.1.3 Effectief gebruik/vormgeven wet- en regelgeving

De gemeente heeft concrete bestuurlijke mogelijkheden om barrières op te werpen, waarmee kan worden voorkomen dat criminele organisaties of personen misbruik maken van legale structuren of zich weten te vestigen in de gemeente.

Dit wordt bijvoorbeeld bereikt door het consequent uitvoeren van beleid, kritische procedures bij vergunningverlening, subsidies en aanbestedingen, het uitoefenen van toezichts- en handhavingstaken en de strikte toepassing van het sanctioneringsinstrumentarium.

Bij het vormgeven of herzien van het beleid of (nieuwe) regelgeving moet het voorkomen van misbruik mede uitgangspunt zijn. Inzet zal dan ook zijn:

- Ontwikkeling van nieuw beleid ook beoordelen op aspect ondermijning;

- Effectieve(re) inzet/uitbreiding BIBOB-beleid;
- Gebruikmaking van het ondermijningsartikel uit de APV;
- Evaluatie en aanscherping relevante vergunningsverleningsprocessen;
- Analyse effectiviteit relevante wetgeving/beleid (bijvoorbeeld beleidslijnen Opiumwet, APV, Drank- en Horecawet, Omgevingswet, RO-procedures);

2.2 Intensiveren lokale integrale aanpak

2.2.1 Overlegstructuren

De wens is te komen tot het gezamenlijk duurzaam terugdringen en verstoren van criminele activiteiten, netwerken en structuren.

De ervaring van gemeenten in het zuiden van het land - die al veel langer proberen op deze wijze samen te werken - leert dat we vaak niet weten wat we tegen zullen komen en welke netwerken, structuren en patronen daar onder liggen. Ondernijmende criminaliteit is zeer dynamisch en flexibel hetgeen vraagt om een handhavende en nog meer integrale aanpak dan die in het verleden werd gebruikt en die gericht is op de brede inzet van verschillende (handhavings)instrumenten: preventieve, bestuurlijke, privaatrechtelijke, fiscale en/of strafrechtelijke.

De aanpak in Hilversum richt zich (zoals overal in Nederland) op het aanpakken van concrete *lokale* casussen, ook diegenen die onze gemeentegrens overschrijden en regiogemeenten 'raken'.

Om de bredere aanpak, die moet leiden tot het terugdringen en verstoren van georganiseerde criminaliteit, verder te ontwikkelen wordt de aanpak ingericht op vier onderdelen die elk een specifieke benadering vragen, maar vanzelfsprekend ook overlappen en/of om afstemming vragen, te weten de aanpak van:

1. Fenomenen, delicten en of illegale situaties
2. Branches
3. Gebieden
4. Personen.

De eerste drie aanpakken zijn belegd in de lokale Ondernijmingsstructuur. Deze voorziet in een intern gemeentelijk overleg (Cluster Ondernijming) en het integraal casusoverleg Ondernijming Hilversum. Medio 2019 wordt het Districtelijk Team Ondernijming (DTO) ingesteld, dat onder voorzitterschap van het RIEC district brede casuïstiek oppakt.

Het intern ondernijmingsoverleg vindt sinds 2017 in Hilversum plaats en groeit en ontwikkelt mee met de toenemende nationale, regionale en lokale aandacht die het onderwerp ondernijmende criminaliteit krijgt. De regierol in de aanpak van ondernijming ligt bij de Burgemeester.

➤ Intern overleg Cluster Ondernijming

In dit gedeelte worden – onder voorzitterschap van de afdeling OOV - concrete signalen en lokale casuïstiek en de noodzakelijke en/of effectieve acties besproken en gemonitord.

Vaste deelnemers zijn:

- procesregisseur Openbare orde en veiligheid,
- (juridisch) adviseur afdeling Publiekszaken,
- Vergunningverlener bijzondere wetten /APV van de Publiekszaken
- BOA Team Toezicht en Handhaving.

➤ Lokaal integraal signaleringsoverleg

Eenmaal per 3 weken vindt integraal casusoverleg plaats omtrent ondernijmende signalen en casuïstiek binnen de gemeente Hilversum en worden algemene ontwikkelingen op thema's gedeeld.

Vaste deelnemers zijn:

- RIEC (accounthouder)
- Politie (operationeel expert en operationeel specialist)
- Gemeente: Cluster Ondernijming

Casussen/signalen kunnen door elk van de partners aangedragen worden.

Indien een casus hierom vraagt, worden aanvullende deelnemers uitgenodigd, bijvoorbeeld een wijkagent, een RO-medewerker, Belastingdienst, Vastgoedmedewerker et cetera.

➤ **Districtelijk Team Ondernijning (DTO)**

Op hoofdlijnen wordt de voortgang van de gebiedsaanpakken en branche-aanpakken gevolgd, knelpunten worden besproken, de link wordt gelegd naar bovenlokale casussen, trends of (regionale) ontwikkelingen met betrekking tot ondernijnende criminaliteit komen aan de orde en de vertaling van deze ontwikkelingen naar de Hilversumse situatie wordt gemaakt. Met de van het Rijk verkregen financiële middelen (versterkingsgelden Ondernijning) levert het DTO ondersteuning aan de lokale aanpak.

Deelnemers zijn:

- RIEC MN (accounthouder)
- Politie (operationeel specialist en operationeel expert)
- Belastingdienst
- Gemeente (OOV)

Ook hier geldt dat als een onderwerp er om vraagt, aanvullende deelnemers worden uitgenodigd.

De aanpak van personen is vormgegeven in de Persoon Gerichte Aanpak van de gemeente Hilversum.

2.2.2 Aanpak fenomenen/delicten/illegale situaties

Bij alle partners komen ondernijnende signalen binnen. Te denken valt aan vermoedens van hennepsteelt, drugshandel vanuit een woning, illegale prostitutie, stromanconstructies in de horeca of uitkeringsfraude. Deze signalen worden gezamenlijk besproken in het lokaal ondernijningsoverleg en daarna – waar nodig - gedeeld binnen het integrale ondernijningsoverleg. Als er een signaalformulier wordt ingevuld en de casus wordt formeel ‘goedgekeurd’ dan wordt de casus opgenomen binnen het DTO. Vervolgens worden de (strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en eventuele fiscale of privaatrechtelijke) interventies bepaald en de voortgang van deze interventies worden gemonitord. Zo nodig wordt de connectie met bovenlokale partijen/instanties gezocht. Bestuurlijke interventies die aan de orde komen zijn bijvoorbeeld het sluiten van pand, bestuurlijke boete opleggen, terugvorderen of stopzetten uitkering, intrekken vergunning of extra bestuurlijke controles uitvoeren.

Waar in ieder geval op ingezet gaat worden:

- verder professionaliseren inbrengen, bespreken en beoordelen signalen
- informatie-uitwisseling tussen de partners versterken
- beter benutten kennis van (interne) partners
- Preventieve maatregelen en het verstoren van ondernijnende activiteiten
- signaleren knelpunten in samenwerking en kwetsbare processen
- privacy/informatieverwerking bij integrale informatie-uitwisseling
- intensivering van- en door ontwikkelen van de samenwerking binnen het lokale Gemeentelijk Interventie Team, dat de handhavingsacties en bestuurlijke controles uitvoeren in het kader van ondernijning.

2.2.3 Branches

Bepaalde branches zijn aantrekkelijk voor het faciliteren van ondernijnende criminaliteit, de zogeheten ‘facilitators’. Voorbeelden hiervan zijn: de vastgoedbranche, horecaondernemingen, kappers, belwinkels en autogarages. De aantrekkelijkheid van een branche verschilt per gemeente. Bij het signaleren of vermoeden van misbruik van een branche, wordt ingezet op een gezamenlijke en in sommige gevallen bovenlokale aanpak specifiek gericht op deze branche.

Doelstelling:

- (meer regionale) ervaring op doen met branche aanpak (garages, kapperszaken, vastgoed etc.);
- betrekken van de branche bij de aanpak ;

2.2.4 Gebieden

In de praktijk blijkt dat er gebieden in Hilversum zijn, waar veel gebeurt, veel (niet altijd concrete) signalen gehoord worden en waarover een gedeeld “niet pluis” gevoel bestaat. Dit gaat niet alleen om de thema’s uit het RIEC Ondernijningsbeeld, maar ook over ondermijnende signalen in bijvoorbeeld vastgoed- en detailhandel of op het gebied van mensenhandel en prostitutie. Intensief onderzoek in dergelijke gebieden is dan op zijn plaats is en een daarop aansluitende daadkrachtige aanpak noodzakelijk om ondermijning te doorbreken. Dat is nieuw en eist kwaliteit en capaciteit. Een meer proactieve gebiedsgerichte inzet leidt immers tot meer signalen.

Doelstelling:

- opzetten van meerdere gebiedsaanpakken in Hilversum
- betrekken van bewoners en buurt

2.2.5 Personen

Het Openbaar Ministerie en politie zijn leidend als het gaat om de opsporing en vervolging van personen die strafbare feiten hebben begaan. Uit het Ondernijningsbeeld van het RIEC blijkt echter dat extra inzet op *criminele spilfiguren* en *criminaliteit onder jongeren* gewenst is in Hilversum. Het hoort bij jongeren om te experimenteren en risicovolle situaties op te zoeken (Boutellier, 2000). Het is hierbij belangrijk dat zij ook de ruimte krijgen om te experimenteren en fouten te maken, maar dan wel binnen bepaalde kaders.

Grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte, het plegen van lichte vergrijpen en zware criminaliteit onder jongeren- meestal in groepsverband gepleegd – komen echter ook in Hilversum voor. Integrale samenwerking is dan ook gewenst om criminele jeugdnetwerken streng(er) aan te pakken, waarbij niet alleen de politie en justitie, maar ook de jeugdhulpverlening en het onderwijs een taak hebben. De aanpak van criminele spilfiguren, van leden uit criminele families en kopstukken uit criminele jeugdnetwerken moet verder worden vorm gegeven in de persoonsgerichte aanpak (PGA lokaal)

2.2.6 Ontwikkelen aanpak fluïde netwerken

De gemeente Hilversum hanteerde tot voor kort de zogenaamde Groepsaanpak Jeugd. De Groepsaanpak was een wijkgerichte methodiek voor de aanpak van problematische (in sommige gevallen criminele) jeugdgroepen. De afgelopen jaren zien we landelijk een sterke daling van het aantal jeugdgroepen *op straat*. Een belangrijke verklaring hiervoor is het intensieve gebruik van sociale media door de huidige generaties jongeren. Jongeren ontmoeten elkaar daardoor minder in groepsverband, maar onderhouden hun contacten veel meer in de vorm van ‘fluïde netwerken’. Kenmerken van fluïde netwerkvorming zijn:

- Er is niet één samenhangende organisatie van relaties zoals in een groep wel het geval is.
- Het is een conglomeraat van kleinere netwerken van jongeren en jongvolwassenen.
- ‘Fluïde’ karakter: personen komen in wisselende samenstelling samen naar gelang interesse en behoeften. In relatie tot overlast en criminaliteit betekent dit dat personen zich gezamenlijk in wisselende samenstelling schuldig maken aan verschillende vormen van overlast en criminaliteit.
- Personen zijn zich vaak niet of ten dele bewust dat ze een netwerk vormen.
- Er zijn geen leiders in de klassieke zin van het woord.

De voormalige Groepsaanpak verschuift dan ook meer naar een netwerkaanpak. Dit betekent dat naast jeugdgroepen op straat, ook de minder zichtbaar op straat zijnde problematische fluïde jeugdnetwerken van een integrale aanpak worden voorzien. Op deze manier wordt voorkomen dat jongeren - zich aangetrokken voelend tot negatieve kopstukken via hand- en spandiensten voor criminelen - afglijden naar crimineel gedrag.

2.2.7 Aanpak Mensenhandel

Sinds april 2019 zijn er in de regio Gooi en Vechtstreek een zorg coördinator mensenhandel en een ketenregisseur mensenhandel werkzaam om tot een sluitende aanpak te komen met betrekking tot preventie, signalering, opvang en bescherming van slachtoffers alsmede opsporing en vervolging. Het basisniveau Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel vraagt (in de gehele regio) om een doorontwikkeling; er wordt fors ingezet op het vergroten van bewustzijn bij personen (burgers en professionals), actieve signalering en concrete aanpak van seksuele-, criminele- en arbeidsuitbuiting. Ook is er veel niet-vergunde prostitutie, met name in Hilversum, met bijbehorende kwetsbaarheid, wat het risico op mensenhandel vergroot. Op basis van de te verwachten regionale evaluatie in het najaar van 2019 vindt verdere inzet op dit thema plaats.

Hoofdstuk 3 Inbedding & Communicatie

3.1 Strategische inbedding

Afstemming over het thema ondermijning vindt in de regio Midden-Nederland plaats in enkele overleggremia, die elkaar beïnvloeden. Het beleid, de vormgeving van bepaalde pilots en effectieve en efficiënte inzet van capaciteit wordt afgestemd binnen de Taskforce Georganiseerde en Ondernemende Criminaliteit. In het Districtelijk Veiligheids College (DVC) vindt besluitvorming plaats over regionaal beleid en worden de (operationele) consequenties voor het district inzichtelijk. De lokale Driehoek besluit over lokale inzet en prioriteiten, naast de besluitvorming die in College B&W en Raad geschiedt.

3.2 Informatiedeling

In het lokale ondermijningsoverleg wordt informatie uitgewisseld op basis van het – door alle gemeenten en veiligheidspartners in Midden-Nederland ondertekende RIEC convenant

3.3 Communicatie

Communicatie over ondermijning moet op diverse niveaus plaatsvinden en wordt expliciet geborgd in het onderdeel ‘vergroten weerbaarheid’ van de aanpak. Team communicatie (communicatieadviseur OOV en bestuurlijke aangelegenheden) neemt deel aan het districtelijk communicatieteam ondermijning.

3.4 Communicatie bewoners en ondernemers

Onderdeel van het weerbaar maken van bewoners, ondernemers en organisaties is het inzetten van communicatiemiddelen om het bewustzijn van inwoners en bedrijven te versterken. Dit geldt voor het herkennen van signalen, het bieden van handelingsperspectief als ook het informeren over de nadelige effecten op de samenleving. Enerzijds dient dit preventief en structureel te gebeuren, anderzijds is het sommige gevallen ook nuttig om te communiceren over het succes van een aanpak of interventie om inwoners en bedrijven om uit te stralen: ‘misdad loont niet’.

3.5 Communicatie medewerkers

Ten behoeve van het weerbaar(der) maken van de organisatie zal de aanpak ondermijning structureel onder de aandacht van medewerkers gebracht moeten worden en dan met name met betrekking tot integriteit, het opvangen, registreren en melden van (mogelijke) signalen van ondermijning of bijvoorbeeld misbruik van uitkeringen, subsidies en vergunningen.

3.6 Communicatie bestuur

Bij bewustwording draait het om het besef dat elke bestuurder gebruikt kan worden om criminele activiteiten te faciliteren. Van belang is dat ook het college en de gemeenteraadsleden op de hoogte zijn van wat ondermijning is, wat signalen van ondermijning zijn en hun signalen (eenvoudig maar veilig) kwijt kunnen als ze het idee hebben dat er iets niet klopt.

Het bestuur draagt bij aan het vergroten van de weerbaarheid van de ambtelijke organisatie en de stad, door de noodzaak van bewustwording uit te dragen. Het communiceren over de aanpak en de resultaten naar de gemeenteraad biedt hiervoor mogelijkheden. Eind 2020 zal een eerste tussenrapportage van dit actieplan aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.

Hoofdstuk 4 Ambities

Ondermijning is een 'veelkoppig monster' en kent dan ook vele verschijningsvormen. In de gemeente Hilversum is de focus de afgelopen jaren gelegd op een proeftuingebied. Thema's als mensenhandel, fraude, witwassen, corruptie, de productie van- en handel in verdovende middelen en milieucriminaliteit zoals gerommel in de afvalverwerking vragen echter steeds vaker de aandacht en de ontwikkelingen rond de aanpak van ondermijning volgen elkaar snel op. Ook de regionale en districtelijke organisatiestructuren (met de daarbij behorende personele capaciteit) worden de komende periode doorontwikkeld.

Het is noodzakelijk meer barrières tegen potentieel crimineel gedrag op te werpen, dieper te graven naar bestaande criminele structuren in de gemeente en 'meer aan te pakken'. Dit overstijgt de ambitie, zoals deze afgelopen anderhalf jaar gold. Het huidige team Ondermijning beperkt zich tot op heden tot de een klein gebied in de stad. Op dit moment (zomer 2019) werkt het team aan 6 tot 8 ondermijningsdossiers, terwijl er ook nog 25 potentieel ondermijnende cases in portefeuille worden gehouden. In het afgelopen jaar zijn daarnaast circa 150 lokale vergunningaanvragen beoordeeld op toepassing van de Wet BIBOB, waarvan 18 aanvragen tot uitvoerige inzet leidden.

Met de herijking van de APV, de beleidsregel BIBOB en de gewijzigde ondermijningswetgeving zoals door het kabinet wordt voorbereid, verschuift de aandacht naar een veel breder geheel, waarbij onderzoek, analyse, informatiedeling, toepassing van de Wet BIBOB en 'aanpakken' de boventoon zullen voeren.

Als belangrijkste barrière geldt de mogelijke uitbreiding van de beleidsregels over de toepassing van de Wet BIBOB. In Hilversum gold deze BIBOB toetsing slechts voor horeca gerelateerde zaken, terwijl criminelen steeds vaker niet-exploitatie plichtige branches gebruiken voor hun crimineel gewin. Vastgoedtransacties, (vechtsport)evenementen en bouwaanvragen worden landelijk meer en meer gebruikt. Hiervoor lijkt het logisch de beleidsregels voor gemeente Hilversum (fors) uit te breiden. Dit betekent echter ook dat het *aantal exploitatie plichtige branches* via de APV moet worden uitgebreid.

Daarmee wordt een mogelijkheid gecreëerd om bepaalde branches vergunning plichtig te maken. Naast branches kan het ook toegepast worden op een specifiek gebied of pand. Dit geeft aan de voorkant mogelijkheid om toezicht uit te oefenen op criminogene branches en aan de achterkant mogelijkheid om te handhaven bij misstanden. Door deze uit te breiden naar belwinkels, afhaalwinkels, kappers en/of massagesalons worden de mogelijkheden voor toezicht en handhaving om dekmantels en daaruit voortvloeiende overlast aan te pakken, vergroot.

Uitbreiding van deze beleidsregels betekent een forse verhoging van het aantal te verrichten toetsingen op gebied van vergunningverlening en BIBOB (ter illustratie: Hilversum kent momenteel alleen al 198 kapsalons en 280 schoonheidssalons).

De Wet BIBOB kent een autonomen ontwikkeling en wordt op korte termijn gewijzigd, waardoor gemeenten *meer eigen onderzoek* moeten uitvoeren alvorens het Landelijk Bureau BIBOB kan worden ingezet. Alleen zaken, die door de gemeente in een *volledig dossier* worden aangeleverd, worden in behandeling genomen. Dit betekent een forse uitbreiding van het huidige takenpakket van de BIBOB coördinator en vergunningverlener en vraagt dit breed analyse onderzoek waarbij verbanden moeten worden aangetoond en relaties gekoppeld worden, zoals ook geldt voor ondermijningsdossiers.

Met de (landelijke) aandacht voor Ondernijning, de veranderende criminele structuren en uitbreiding van het aantal gebieden, branches en thema's wordt verwacht dat ook het aantal onderzoeken naar ondernijnende factoren en het aantal verstorende integrale controles de komende periode zal leiden tot een hogere workload. In regionaal verband zal de aanpak Mensenhandel leiden tot meer signalen en acties.

Hoofdstuk 5 Acties 2019- 2021

Op basis van het voorliggende actieplan worden de volgende resultaten en planning nagestreefd:

Aanpakken, niet wegglijken	Belegd bij	planning	organisatie
3 growshop controles	Handhaving	2 ^e /4 ^e kwartaal - 2019	Gemeente
verstoren criminele activiteiten in de wijk	Cluster Ondernijning	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Handhavingsestafette uitbuiting	OOV + Handhaving	4 ^e kwartaal 2019	Omgevingsdienst
1 Gebiedsgerichte aanpak (Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland verder) versterken van de sociale veerkracht van kwetsbare wijken	Buurtcoördinator + OOV	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
10 Interventie acties vanuit aangereikte casuïstiek Lokaal ondernijningsoverleg	Cluster Ondernijning	jaarlijks	Gemeente
Doorlopend 15 lokale onderzoeken	Cluster Ondernijning	jaarlijks	Gemeente
Door ontwikkelen aanpak jeugdige kopstukken	Sociaal Plein	2 ^e kwartaal 2020	Sociaal Plein
6 signaaldocumenten per jaar opleveren ter triage RIEC	Cluster Ondernijning	jaarlijks	Gemeente
Doorlopend 3 RIEC cases	Cluster Ondernijning	Jaarlijks	Gemeente
Deelname programma 'straatwaarde(n); aanpak buurtprinsen ((Regionaal Veiligheids College; Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland)	OOV	2020	Gemeente
Op districtsniveau minimaal twee faciliterende vastgoedketens in kaart	RIEC	2022	RIEC
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	Publiekszaken	Doorlopend	gemeente
5 onderzoeken mensenhandel/criminele uitbuiting	Regionaal Ketenregisseur Mensenhandel	Jaarlijks	Regio Gooi- en Vechtstreek
Informatiedeling	belegd bij	planning	
Lokaal sturingsoverleg politie – gemeente inrichten	OOV + politie	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente + politie
Opstellen plan van aanpak m.b.t. versterking gemeentelijke informatiepositie op gebied van social media	Communicatie	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Ontwikkelen methode t.b.v. proactieve terugkoppeling aan melders van ondernijningssignalen (<i>bevorderen meldingsbereidheid</i>)	OOV + communicatie	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Vastleggen en ontsluiten van informatie conform AVG	Privacy Officier + OOV	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Analyse criminele spilfiguren en aanpak van tenminste 1 subject	RIEC	2 ^e kwartaal 2020	RIEC

Jaarlijks periodieke tussenevaluatie Ondernijingsplan	OOV	3 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Ontwikkeling gemeentelijke analysetool (ICOV)	OOV	4 ^e kwartaal 2020	Gemeente / veiligheidsalliantie
Barrières opwerpen	Belegd bij	planning	
Aanpak fluïde jeugdnetwerken en vroeg signalering	OOV	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Interne organisatiestructuur aanscherpen	OOV	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Vergunningsprocessen aanscherpen / BIBOB formulieren herijken	Cluster Ondernijning	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Beleidsregels BIBOB integraal herijken, aantal branches uitbreiden	OOV	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
Exploitatiestelsel herijken ¹	Publiekszaken	1 ^e kwartaal 2020	Gemeente
250 toetsingen vergunningaanvragen ²	Cluster Ondernijning	Jaarlijks vanaf 2020	Gemeente
25 (lokale) BIBOB onderzoeken ³	Cluster Ondernijning	Jaarlijks vanaf 2020	Gemeente
250 toetsingen aanvraag exploitatievergunning ⁴	Cluster Ondernijning	Jaarlijks vanaf 2020	Gemeente
Vergoten weerbaarheid	Belegd bij	planning	organisatie
Training 'Bieden handelingsperspectieven' College, Raad en medewerkers	OOV	Start 4 ^e kwartaal 2019	gemeente
Informatiebijeenkomsten ondernemers	OOV	4 ^e kwartaal 2019	CCV
Storytelling wijkteams	Cluster ondernijning	4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Uitdragen belang aanpak ondernijning	gemeentesecretaris	Doorlopend na 4 ^e kwartaal 2019	Gemeente
Ontwikkelen communicatiestrategie	OOV + communicatie	4 ^e kwartaal 2019	RIEC werkgroep communicatie
Herijking intern meldpunt en voortdurende interne communicatie	OOV + communicatie	Doorlopend na 4 ^e kwartaal 2019	Gemeente

¹ Afhankelijk van uitkomsten herijking Bibob beleidsregel

² idem

³ idem

⁴ idem